

17 MAIO DO 2010 - NÚMERO 821

rdl

REVISTA
DAS
LETRAS

Novoneyra, as descobertas

Novoneyra, as descubertas

2 | **rDL**
Galicia Hoxe 17/05/10

Fran Alonso / Herminio Barreiro / Antón Patiño / José Luis Gallero / Maite Dono / Xosé Lois García / Arturo Casas / Branca Novoneyra / Luís Cochón / Uxío Novoneyra Rei / Esperanza Mariño / Carmen Blanco

Desde hai varios meses, a figura de Uxío Novoneyra foi un motor que mobilizou algúns dos máis interesantes traballos publicados en Galicia este ano. Investigadores, escritores, amigos do poeta courelao ou a súa propia familia proporcionáronlles aos lectores un variado material inédito, reconstrucións biográficas, antoloxías, reedicións e estudos que abriron unha físgoa xa irreversible na historia da Literatura galega do século XX. O que 'Revista das Letras' lles propuxo a estes investigadores para o 17 de maio foi unha destilación persoal das súas achegas. A proposta arrancaba dunha pregunta: ¿Cal foi a túa descuberta? Trátase non só de descubertas estritas –que tamén as houbo, como o demostra Luís Cochón– senón de desenvolver a historia da súa transformación persoal a través das indagacións en Novoneyra. O resultado son doce artigos cun valor en por si pero tamén como unha insólita revisión do creador de *Os eidos*. Este monográfico inclúe as ilustracións de *Xurxo Fernández*, deseñador da revista *Escrita* que se editou durante a presidencia de Uxío Novoneyra na Asociación de Escritores en Lingua Galega.

Concello de
Oza dos Ríos

Día das Letras Galegas
Uxío Novoneyra

O alcalde e a Corporación alentan a tódolos
veciños para que contribúan a revitaliza-la nosa lingua

CONCELLO DE
San Sadurni de Noya

Día das Letras Galegas
Uxío Novoneyra

O alcalde e a Corporación Municipal deste
concello únense e apoian a nosa lingua

Escolma-ocos

Arturo Casas

acer unha antoloxía pode parecer, por comprometida, tarefa paralizante. Ignoro se máis aínda cando se trata de obra propia, carezo da experiencia. Paralizante porque o normal é determinar un criterio e con el cruzar logo —decididos— algo que nin moito menos está na liña dunha frecha, que nin sequera está nun plano a dúas dimensións. Que está nun espazo máis que bidimensional. Isto sábese.

Aparecen reservas, dúbidas, vendo e apalpando o volume, a esfera toda dunha obra desde dentro e desde fóra. O criterio do antólogo acaba sendo intuitivo e reconfigurador. Ten algo daquel círculo hermenéutico da comprensión: entramos a comprender e rotamos na lectura dos textos parciais e no coñecemento como nun carrusel. Damos voltas e cada vez que fixamos a vista nun recanto vemos outra cousa diferente porque hai un regreso orbital, un axuste de distancias desde a totalidade, tamén unha vertixe. Sabemos máis a medida que xiramos como astronautas arredor dos textos e dos seus mundos. Entón, comprender alivia. Mais tamén atorda.

Unha maioría do público lector asimila as

antoloxías a compilacións-do-mellor, sen entrar a cuestionar que esa avaliación da calidade é a día de hoxe inservíbel para calquera persoa sensata. Unha antoloxía é un relato, unha narrativa do carrusel hermenéutico no que un día se entrou, talvez sen querer, sen vontade de entrar. Pero sobre todo é unha decisión sobre ocos. Os menos decisivos que queden; si, os menos decisivos no seu quedar-aí-como-ocos, por dicilo en alemán. As pezas que se poden retirar sen que iso signifique que todo se veña abaixo. Como nos xogos da construción dos cativos. E entón acéptase o resto. Ou ía dicir o reto? (ignoro se houbo gralla, se eu a quixen). Ás veces hai que preguntar a Houston, a unha amiga: oe, teño un problema, non estou certo desta decisión, son moitas voltas. E fica o resto: a antoloxía.

Novoneyra seguramente pensou moi numerosos poemas, toda unha cosmogonía en escala variábel. Textos tecidos —e idos— en nubes e bosques, tamén en regos, vereas, rúas. En todo canto flúe (os bosques flúen, xaora; os parques pode que non). Pensaría moitos máis poemas debuzado sobre o tempo dos que acabaron transcritos e publicados. Estes son escasos se un se detén a considerar o que puido ser a produción literaria dun home que finou con case setenta anos de vida.

Construíndo o relato que é a antoloxía proposta por min, publicada por Galaxia no mes de marzo pasado, dou en preguntarme isto: en que modifiquei a percepción propia da obra de Novoneyra tras esa encomenda? A percepción que tiña antes de escribir o limiar e organizar a escolma que agora anda nas montras das librarías.

Ese non fora o primeiro encontro co poeta. Hai uns anos, ao preparar a *Antoloxía consultada*

Día das Letras Galegas

Uxío Novoneyra

O Concello de San Cibrao das Viñas alenta a tódolos veciños para que contribúan a revitaliza-la nosa lingua

Concello de San Cibrao das Viñas

Concello de TOURO

Cun variado programa no que a literatura, o conto, o xogo e o teatro son os fíos condutores para un achegamento á nosa lingua.

O programa que se desenvolve dende o 18 ao 21 de maio inclúe:

- Contacontos, teatro
- Obradoiros didácticos
- Divertidos xogos...

Na Biblioteca Municipal "Xosé Neira Vilas" de 16:15 a 18:15 horas.

Día das Letras Galegas

Uxío Novoneyra

VIETNAM CANTO

A bomba bom
a bomba bon amigo...

da poesía galega posterior a 1975, na que figura Novoneyra, tivera ocasión de reflexionar a fondo sobre a súa obra. Tamén a finais dos anos 90, cando colaborei nun dicionario de escritores que non foi adiante. Entre as entradas que me adxudicaron entón figuraba a do autor d' *Os eidos*. Integrei parte daqueles materiais no estudo de presentación da antoloxía. A captación persoal do poeta asociábaa a tres referencias moi plásticas: unha era unha fiestra, outra era unha enorme representación imaxinaria de Asorey e a terceira era lón, o rapsodo.

A fiestra era a da casa patrucial en Parada de Moreda. A representación granítica viña sen dúbida da miña infancia: a conmemoración por Asorey de Curros e o seu mundo, nos xardíns da Coruña, mordendo os conos dos barquillos. lón pola capacidade de interpretar o dicidor Novoneyra toda unha tradición que vén do Medioevo ou antes, que vén dun sempre oracular. Daquela, reafirmo, había tres puntos de axuste na ideación feita: ollar o tempo xeolóxico desde unha ventá verde, posuír a consistencia e a memoria da rocha feita forma e, en fin, o canto, o canto nalgún sentido posuído, sendo e estando posuído, magnetizado no continuum histórico da estirpe a saberse, a dicirse.

Que cambiou, pregunta Lopo? Algo mudou, si. Nada do anterior se desdebuxa, pero si que se matiza. Onde estaba a fiestra contemplo agora unha fiestra e un camiño. Onde estaba esculpida a rocha vexo agora a rocha e o mar dos ártabros, o mar de lth —de novo un vieiro. Onde o canto que imantaba vontade e memoria, tamén o esquezo, o silencio, a disolución. Se configuro e toco o libro verde coa antoloxía de Galaxia paro o ollar na postura do poeta. Adiviño os valos, calculo a distancia ao lugar que Novoneyra mira con mirar labrego. Un eido? Un corgo? Os arrodeos da luz sobre un souto?

Pregúntome se o paso de antes a agora é o dunha afirmación da presenza a unha constatación da deleiba. Pregúntomo como lector e proxéctoo sobre a xeira do autor que facía obra manuscrita sobre a nube que pasa e a memoria de todos.

D í a d a s L e t r a s G a l e g a s

Uxío Novoneyra

Desexamos que tódolos galegos celebren
o día 17 de maio potenciando a nosa lingua

Concello de
Val do Dubra

O alcalde alenta a tódolos veciños para que
contribúan a revitaliza-la nosa propia lingua

Concello de
Santiso

O alcalde e a Corporación alentan a tódolos veciños para que contribúan a revitaliza-la nosa lingua

Concello
de **Teo**

